ISBN 978-953-11-1261-1
Cijena 290 kn

Da život imaju

ZBORNIK RADOVA

8

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

Da život imaju

ZBORNIK U POVODU 70. ROĐENDANA
KARDINALA JOSIPA BOZANIĆA
METROPOLITA I NADBISKUPA ZAGREBAČKOGA
I VELIKOGA KANCELARA KATOLIČKOGA BOGOSLOVNOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

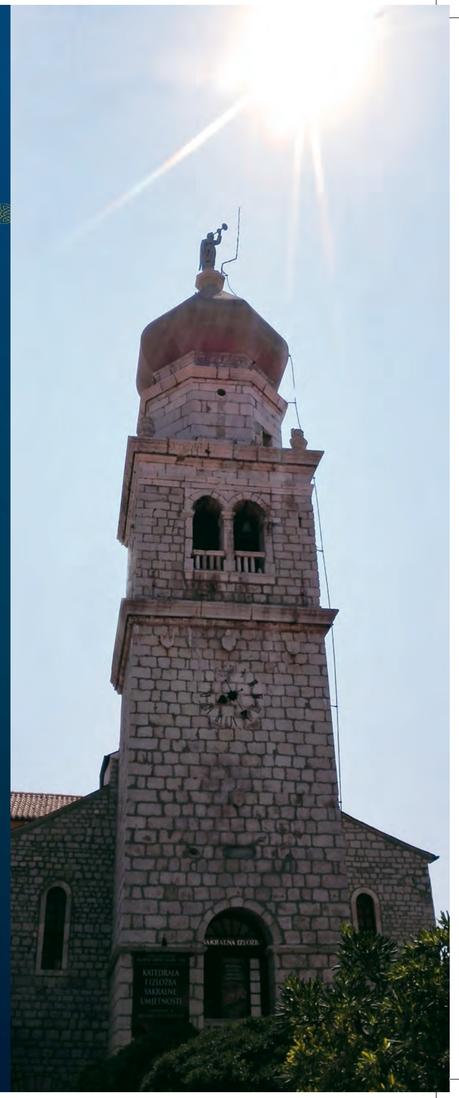

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

Da život imaju

ZBORNIK U POVODU 70. ROĐENDANA KARDINALA JOSIPA BOZANIĆA,
METROPOLITA I NADBISKUPA ZAGREBAČKOGA
I VELIKOGA KANCELARA KATOLIČKOGA BOGOSLOVNOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

DA ŽIVOT IMAJU
Zbornik u povodu 70. rođendana kardinala Josipa Bozanića, metropolita i nadbiskupa zagrebačkoga i velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Biblioteka: Zbornici radova
Knjiga VIII.

Sunakladnici
Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet
Kršćanska sadašnjost d.o.o.

Za sunakladnike
Mario Cifrak, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Stjepan Brebrić, direktor Kršćanske sadašnjosti d.o.o.

Povjerenstvo za izdavačku djelatnost Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Nenad Malović, Anto Barišić, Ana Biočić, Nedjeljka s. Valerija Kovač, Vanda Kraft Soić

Uredili
Mario Cifrak
Ružica Razum
Nenad Malović
Anto Barišić

Recenzenti
Ante Crnčević
Božidar Mrakovčić

Jezična lektura i korektura
Mila Mikecin

Prijelom i grafičko oblikovanje
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Fotografije na ovitku
Krčka i zagrebačka katedrala, Shutterstock

Tisak
Denona d.o.o., Zagreb
Naklada: 700

ISBN 978-953-6420-16-2 (Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu)
ISBN 978-953-11-1261-1 (Kršćanska sadašnjost)

Tiskano u srpnju 2019.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001036137.

Copyright ©: Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet; Kršćanska sadašnjost d.o.o.

Da život imaju

ZBORNIK U POVODU 70. ROĐENDANA KARDINALA JOSIPA BOZANIĆA,
METROPOLITA I NADBISKUPA ZAGREBAČKOGA
I VELIKOGA KANCELARA KATOLIČKOGA BOGOSLOVNOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Uredili:
Mario Cifrak
Ružica Razum
Nenad Malović
Anto Barišić

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Kršćanska sadašnjost

+ Josef kard. Beran

Sadržaj

PREDGOVOR 21
POPIS AUTORA.....24

PASTIR

VALTER ŽUPAN
MONS. JOSIP BOZANIĆ – KRČKI BISKUP, ZAGREBAČKI NADBISKUP, KARDINAL 29
Uvod.....29
1. Biskupsko imenovanje.....30
2. Josip Bozanić – krčki biskup.....30
3. Mons. Josip Bozanić imenovan zagrebačkim nadbiskupom 34
4. Nacionalni susreti hrvatskih katoličkih obitelji 35
5. Papini posjeti Hrvatskoj.....36
6. Mons. Josip Bozanić imenovan kardinalom Svete Rimske Crkve.....38
7. Nadbiskup kardinal Josip Bozanić izvanredni papin izaslanik.....38
8. Službe pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji.....40
Zaključak.....41

EMIL SVAŽIĆ
MONS. JOSIP BOZANIĆ - APOSTOLSKI ADMINISTRATOR RIJEČKO-SENJSKE NADBISKUPIJE..43
Uvod.....43
1. Događaji koji prethode imenovanju mons. Bozanića apostolskim administratorom 44
2. Imenovanje mons. Josipa Bozanića apostolskim administratorom *sede plena et donec aliter provvideatur*.....46
3. Služba apostolskog administratora *sede plena et donec aliter provvideatur* u kanonskom pravu.....49

4. Neki važniji naglasci u obnašanju službe apostolskog administratora mons. Josipa Bozanića 51
4.1. Munus Docendi.....51
4.2. Munus Sanctificandi 52
4.2. Munus Regendi.....53
5. Prestanak službe apostolskog administratora mons. Josipa Bozanića 56
Zaključak.....57

JOSIP MRZLJAK
NADBISKUPIJSKA I DOMOVINSKA PROSLAVA KARDINALATA U ZAGREBU.....61

SLAVKO ZEC
KARDINAL JOSIP BOZANIĆ – DOPRINOS SINODALNOSTI PARTIKULARNE CRKVE I KRAJEVNOM PRAVU 65
Uvodne pretpostavke.....66
1. Zagrebačka nadbiskupija: doprinos zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića krajevnom pravu 68
2. Krčka biskupija: doprinos krčkog biskupa Josipa Bozanića krajevnom pravu 78
Zaključne misli 85

BLAŽENKA S. VALENTINA MANDARIĆ
DOPRINOS KARDINALA JOSIPA BOZANIĆA U PROMICANJU VJERONAUKA U HRVATSKOM ODGOJNO-OBRAZOVNOM SUSTAVU.....89
Uvod 89
1. Izazovi „kulturne revolucije“ u hrvatskom društvu 90
1.1. Roditelji imaju pravo na odgoj svoje djece 93
2. Škola – rasadište znanja i formacije u istini.....96
3. Vjeronauk: privilegirano mjesto susreta vjere i kulture.....99
3.1. Vjeroučitelj – „odjek“ žive vjere Crkve 102
3.2. Doprinos vjeronauka u ostvarivanju temeljnih ciljeva odgoja i obrazovanja 103
3.3. Odnos vjeronauka i župne kateheze 104
Zaključak 105
Radovi kardinala Josipa Bozanića o školi, odgoju i obrazovanju te vjeronauku u školi 106

DENIS BARIĆ
MJESTO I ULOGA NADBISKUPA ZAGREBAČKOG U DRUGOJ SINODI ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE 109
Uvod 109
1. Najava sazivanja Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije 110
2. Pretpripremno razdoblje 112
3. Razdoblje pripreme Sinode 113
3.1. Duhovna priprema 114
3.2. Katehetska priprema 115
3.3. Informativna priprema 118
3.4. Organizacijska priprema 120
4. Nadbiskupijsko savjetovanje 122
5. Izrada Radnoga dokumenta Sinode 125
6. Neposredna priprema za sinodska zasjedanja 126
7. Odvijanje Sinode 130
Zaključak 135

PASTORAL I ODGOJ

JOSIP ŠIMUNOVIĆ – DARIO PRSKALO
NADBISKUPIJSKI PASTORALNI INSTITUT U ZAGREBU – ZADAĆE I PERSPEKTIVE 139
Uvod 139
1. Osnivanje i misija Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta 141
1.1. Sinodski korijeni Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta 143
2. Formacija zaređenih i nezaređenih crkvenih službenika i suradnika 146
2.1. Postojeći programi formacije zaređenih i nezaređenih crkvenih službenika i suradnika u Nadbiskupijskome pastoralnom institutu 146
2.1.1. Trajna formacija svećenika 147
2.1.2. Đakonska pastoralna godina 148
2.1.3. Temeljna i trajna formacija trajnih đakona 150
2.1.4. Praćenje studenata laika koji se pripremaju za crkvene službe 153
2.1.5. Izvanredni služitelji pričesti 155

2.1.6. Niz tribina „Jedinstvo u različitosti“ 155
2.1.7. Liturgijsko-duhovna formacija voditelja i članova crkvenih zborova.....157
2.1.8. Ostali programi 157
2.2. Moguća poboljšanja 158
3. Obitelj i obiteljska tematika 159
3.1. Potreba vjerničke formacije obitelji.....160
3.2. Postojeći programi 161
3.2.1. Program prirodnog planiranja obitelji 162
3.2.2. Program FertilityCare 163
3.2.3. Program cjelovitog spolnog odgoja mladih Teen STAR 164
3.3. Potreba novih programa 164
4. Dijalog sa suvremenim svijetom 166
4.1. Potreba dijaloga Crkve i društva 166
4.2. Postojeći programi 167
4.2.1. Tribina filmova kršćanske tematike 167
4.2.2. Hrvatska glagoljaška baština 168
4.2.3. Izložbe kao dijalog s umjetnošću.....169
4.2.4. Kršćanstvo i New Age.....171
4.2.5. Ostali susreti 173
4.3. Poboljšanja – prostor rasta 175
Zaključak.....176

JOSIP ŠALKOVIĆ – ELIZABETA MIKULIĆ
OSNIVANJE MEĐUBISKUPIJSKIH SUDOVA 179
Uvod.....180
1. Međubiskupijski sudovi prema Zakoniku iz 1983. 182
2. Reforma kanonskog postupka i osnivanje međubiskupijskog ženidbenog suda (kan. 1673, § 2).....187
3. Međubiskupijski sudovi u Zagrebu 191
3.1. Osnivanje i odobrenje odluke o osnivanju 191
3.2. Početak rada i daljnja pravna strukturiranja 194
3.3. Služba moderatora i biskupi potpisnici sporazuma o osnivanju.....198
Umjesto zaključka.....205

JOSIP ŠALKOVIĆ
VISOKA UČILIŠTA RELIGIJSKIH ZNANOSTI 209
Uvod.....210

1. Komentar kan. 821 Zakonika latinske Crkve 213
2. Uputa o visokim učilištima religijskih znanosti iz 2008. godine 220
3. Visoka učilišta religijskih znanosti u hrvatskim okolnostima 228
4. Pravno-akademsko oblikovanje Katehetskog instituta u Zagrebu 232
4.1. Od osnivanja Instituta do Zakonika iz 1983. godine 233
4.2. Od Zakonika iz 1983. do Upute iz 2008. godine 236
4.3. Od Upute iz 2008. godine do danas 242
Umjesto zaključka 247

ĐURO ZALAR
POVIJEST NASTANKA HRVATSKOGA CARITASA POVODOM 25. OBLJETNICE OSNUTKA 251
Uvod 251
1. Postkoncilska Crkva – začetci organiziranoga karitativnog djelovanja (1965. – 1989.) 253
2. Osnutak i djelovanje Caritasa Biskupske konferencije Jugoslavije (1989. – 1992.) 258
2.1. U doba mira (1989. – 1991.): izgradnja i djelovanje Caritasa BKJ 260
2.2. Caritas BKJ tijekom Domovinskoga rata (1991. – 1992.): zbrinjavanje prognanika i izbjeglica 265
Zaključak 274

ŽELIMIR PULJIĆ
SVETA STOLICA I HRVATSKA DRŽAVA 277
Uvod: Obostrana naklonost i razumijevanje 278
1. Snagom Božje objave Crkva rasvjetljava goruće probleme čovjeka i svijeta 280
2. Sveta Stolica posreduje u odnosima Crkve i društva 282
3. Sveta Stolica priznaje Republiku Hrvatsku 284
Zaključno: Hrvatski narod i država zahvalni su Svetoj Stolici 287

FILOZOFIJA I TEOLOGIJA

IVAN DEVČIĆ
ČUDO U FILOZOFIJI BÉLE WEISSMAHRA 293
Uvod 293

1. Zašto je potrebno dokazati da Bog u svijetu djeluje posredstvom sekundarnih uzroka?....295
2. Uzroci pogrešnih shvaćanja i prividnih objašnjenja Božjeg djelovanja u svijetu....298
2.1. Pogrešne pretpostavke....298
2.2. Neki prividni odgovori na „kako“ Božjeg djelovanja u svijetu....301
3. Čudo kao događaj u svijetu kojem su uzrok Bog i stvorenje....303
3.1. Definicija čuda....303
3.2. Kakva spoznaja čuda?....305
3.3. Spoznaja čuda kao spoznaja transcendentalnoga dijaloškog značenja nekog događaja....309
4. Recepcija Weissmahrova filozofsko-teološkog objašnjenja čuda....313
4.1. Ch. Böttigheimer: B. Weissmahr, Toma Akvinski i W. P. Alston....313
4.2. Stav B. Wenischa prema Weissmahrovim tezama....315
4.3. Josef Trütsch i Weissmahrov „treći put“....319
Zaključak....320

BOŽO LUJIĆ
„JER DVA ZLA NAROD MOJ UČINI“….JR 2,13. PROROČKA PATNJA ZBOG PROPADANJA OSNOVNIH VRIJEDNOSTI ŽIVOTA I NARODA....325
1. Patnje uslijed povijesno-političke nestabilnosti: pitanje opstojnosti....327
2. Patnje zbog izvrtanja temeljnih vrijednosti života....331
3. Patnje zbog sukoba s „lažnim prorocima“: pitanje istine....336
4. Prorokove osobne patnje – sudbina Božje riječi u narodu....341
5. Smisao svekolike prorokove patnje....345

TARAS BARŠČEVSKI
KERYGMA APOSTOLICO – L’ANNUNCIO DELLA MORTE E DELLA RISURREZIONE DI CRISTO – NELLA CATECHESI EPISCOPALE....349
Introduzione....349
1. Definizione del kerygma nel Magistero della Chiesa....350

2. I dati biblici 358
2.1. Il contenuto del kerygma 359
2.2. I destinatari e i luoghi del kerygma 363
2.3. I soggetti del kerygma 365
3. Il kerygma oggi 369
3.1. La „missione kerygmatica“ del Vescovo 369
3.2. Il Vescovo come κῆρυξ (= messaggero) 371
Conclusione 375

ANTON TAMARUT
TEOLOGIJA I UMJETNOST 379
Uvod 379
1. Teološki temelj saveza vjere i umjetnosti 380
2. Srodnost u naravi, zadaći i poslanju teologije i umjetnosti 382
2.1. Teologija 382
2.2. Umjetnost 385
2.3. Bliskost i sličnost teologije i umjetnosti 388
3. Povlaštena mjesta susreta teologije i umjetnosti 394
3.1. Biblija ili Sveto pismo 394
3.2. Liturgija 398
3.3. Teološka djela i duhovni spisi 403
Zaključak 410

NEDJELJKA S. VALERIJA KOVAČ
O ODNOSU „HIJERARHIJSKIH I KARIZMATSKIH DAROVA“ PREMA DOKUMENTU *IUVENESCIT ECCLESIA* (2016.) 413
Uvod 414
1. Karizme prema Novom zavjetu 415
2. Odnos između hijerarhijskih i karizmatskih darova – učiteljski i teološki temelji 418
3. Hijerarhijski i karizmatski darovi u životu i poslanju Crkve – asimetrična komplementarnost 421
4. Posvećeni život kao primjer uređenja odnosa hijerarhijskih i karizmatskih darova 426
5. Osvrt i perspektive 429
Zaključak 436

TONČI MATULIĆ
SUVREMENE DINAMIKE ODNOSA CRKVE I ZNANOSTI 437
1. *Status quaestionis* 438
2. Povijesne dimenzije odnosa Crkve (vjere) i znanosti (razuma) 446
2.1. Prvo povijesno razdoblje: racionalizam deističkoga kova 447
2.2. Drugo povijesno razdoblje: antiklerikalizam 449
2.3. Treće povijesno razdoblje: konkordizam 449
2.4. Četvrto povijesno razdoblje: razborito otvaranje dijalogu 451
2.4.1. Prvo povijesno podrazdoblje: koncilsko otvaranje svijetu znanosti 451
2.4.2. Drugo povijesno podrazdoblje: vježbanje dijaloga 453
2.4.3. Treće povijesno podrazdoblje: kritika ideologizirane znanosti 456
Umjesto zaključka 460

MARTINA S. ANA BEGIĆ
KONTEKSTUALIZACIJA GRIJEHA DANAS 461
Uvod 462
1. Biblijsko poimanje grijeha 463
1.1. Semitski (starozavjetni) vid grijeha 463
1.2. Suodnos kušnja – grijeh u biblijskom kontekstu 465
1.2.1. Kušnja 465
1.2.2. Grijeh 466
2. Antropološki osvrt na grijeh 469
3. Poimanje grijeha u kontekstu morala 471
3.1. Odgovor čovjeka: ne grijehu 471
3.2. Obraćenje – put povratka Bogu 475
4. Grijeh u kontekstu suvremenog društva 477
Zaključak 481

NIKOLA VRANJEŠ
PASTORAL U OBNOVI. POMACI PREMA NOVOJ TEOLOŠKO-PASTORALNOJ PARADIGMI 483
Uvod 484
1. Župna zajednica u obnovi 485

2. Elementi nove evangelizacije kao *pastoralni kairos*.....490
3. Prevrednovanje modela pastoralnog pristupa suvremenom čovjeku 492
Zaključak.....499

MILAN ŠIMUNOVIĆ
NUŽNOST NOVIH EVANGELIZACIJSKO--KATEHETSKIH SMJEROVA 501
Uvodne misli: U suočenju s novim kulturalnim izazovima 501
1. Nova evangelizacijsko-katehetska paradigma i 'govor' vjere 503
2. Život je u pitanju? Kategorija života u prvom planu.....512
3. U središtu pažnje trebaju biti iskustvo vjere i razgovorna dimenzija 519
4. Prema restrukturiranju župne zajednice za susret s 'bogotražiteljima'.....521
U obliku zaključka: Prema novom pastoralnom obraćenju.....525

JERKO VALKOVIĆ
IVAN PAVAO II. I SUVREMENA KULTURA MEDIJA. NE BOJTE SE NOVIH TEHNOLOGIJA! 529
Uvod.....529
1. Komunikacija kao kultura – kultura kao komunikacija.....530
2. Od informacije do komunikacije.....532
3. Ne bojte se novih tehnologija!.....535
4. Mediji kao životno okruženje 538
5. Crkva i mediji: poziv na međusobno obogaćenje 542
5.1. Relativizam i kultura površnosti.....543
5.2. Gajenje sjećanja 545
5.3. Sloboda pred zahtjevom istine 546
6. Na tragu svoga prethodnika.....549
Zaključak.....551

STJEPAN BALOBAN
UTJECAJ PAPE IVANA PAVLA II. NA HRVATSKO DRUŠTVO.....553
Uvod.....554
1. Zašto je papa Ivan Pavao II. mogao utjecati na hrvatsko društvo? 556

2. Crkva u Hrvata na prijelazu iz komunističkoga u demokratsko društvo 559
Umjesto zaključka: socijalni govor Crkve kao baština 563

POVIJEST

STJEPAN DAMJANOVIĆ
KAKO JE DRAGI KAMEN HRVATSKOGA JEZIKA S KRKA DOSPIO U ZAGREB 569
Sveta Lucija u Jurandvoru i njezin *dragi kamen* 578

MILE BOGOVIĆ
RAFAEL LEVAKOVIĆ I RUSIFIKACIJA LITURGIJSKIH KNJIGA HRVATSKIH GLAGOLJAŠA.....581
Uvod.....582
1. Glagoljska tiskara dopremljena u Rijeku 582
2. Tiskara putuje u Rim.....584
3. Pitanje jezika liturgijskih knjiga 585
4. Tiskanje misala 1631. godine.....587
5. Tiskanje brevijara 590
6. Ivan Paštrić priređuje nova izdanja Brevijara (1688.) i Misala (1706.).....595
Zaključak.....596

FRANJO EMANUEL HOŠKO
PRVI HRVATSKI KATEKIZMI ZAGREBAČKE BISKUPIJE.....599
Uvod 600
1. Veliki i mali katekizam Matije Divkovića 601
2. Katekizmuš Evangeliomski Nikole Krajačevića 608
Zaključak.....616

PETAR BAŠIĆ
JOŠ JEDAN HRVATSKI PRIJEVOD MISALA (MP 251).....617
1. Hrvatski prijevod Rimskoga misala prije Drugoga vatikanskog koncila.....617
a. Misal Neofiti 55 (1560./1570.).....618
b. Bartol Kašić i Misal.....619

c. Dubrovački misal (Arhiv Male braće, rkp. 247) 619
2. Misal Metropolitanske knjižnice u Zagrebu (MP 251) 621
Prilog I.....625
Prilog II. 626

JOSIP BRATULIĆ
KRČKI BISKUP BARTOLOMEJ BOZANIĆ U KRUGU HRVATSKIH BISKUPA XIX. STOLJEĆA.....629

MARIN SRAKIĆ
ĐAKOVAČKA ILI BOSANSKA I SRIJEMSKA BISKUPIJA I NJEZINE GRANICE.....641
I. Valpovština ostaje izvan Đakovačke biskupije 642
II. Valpovština – „krvarina“ za Međimurje? 649
1. Strossmayer traži Valpovštinu (1851. – 1876.).....649
2. Župnici Valpovačkoga dekanata ne žele u Đakovačku biskupiju.....650
3. „Međimurje - čedo naše od majčinih prsiju nesmiljeno otrgnuto“ 652
4. Mađari traže odcjepljenje Međimurja od Zagrebačke nadbiskupije.....654
5. Pripreme za konferenciju o Međimurju i Valpovštini 662
6. Mihalović i Strossmayer složni u obrani Međimurja.....666
7. Strossmayer hrvatskom banu Ivanu Mažuraniću o Konferenciji.....672
8. Podrška i oporba nadbiskupu Mihaloviću.....674
9. Mađari ne odustaju.....676
III. Od Prvoga svjetskog rata do uspostave Đakovačko -osječke metropolije (1918. – 2008.) 681
1. Uspostava Apostolske administrature za Baranju i sjevernu Slavoniju 682
2. Biskup Akšamović - apostolski administrator 686
3. Biskup Akšamović pristaje na podjelu Srijemske biskupije.....690
4. Uređenje granica biskupija 1968. i 1971. godine 695
5. Granice između Srijemske biskupije i Beogradske nadbiskupije.....699
Zaključak.....700

EMILIO MARIN
STROSSMAYER I MURSIJSKI BISKUP VALENS.....703

DANIEL PATAFTA
NADBISKUP DR. ANTUN BAUER PREMA REFORMNOM POKRETU DIJELA KATOLIČKOG NIŽEG KLERA (1919. – 1923.).....715
Uvod.....716
1. Početna faza reformnog pokreta (1919. godina).....717
2. Koprivnička faza reformnog pokreta (1920. godina).....731
3. Prema raskolu (1921. – 1923.).....742
Zaključak.....751

MARIO CIFRAK
„IN TE, DOMINE, SPERAVI“ (PS 30,2).....753
Biskupsko geslo Alojzija Stepinca.....753
Nadbiskup Alojzije Stepinac.....757
Zatvor i pritvor.....758
Kardinalovo geslo.....760
Stepinčeva (auto)biografija.....761
Oporuka i smrt.....762
Zaključak.....762

ANTO BARIŠIĆ
SLUŽBA PROVINCIJALA TOMISLAVA ŠAGIJA U ILIRSKOJ KAPUCINSKOJ PROVINCIJI OD 1955. DO 1958.....765
Uvod.....766
1. Najmlađi provincijal, čestitka nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca te statistika provincije.....768
1.1. „Ne prezrite moje mladosti“ (1 Tim 4,12).....768
1.2. Brojčano stanje Ilirske kapucinske provincije kroz trogodište 1955. – 1958. 771
2. „Moja prva briga je odgoj i obrazovanje novih članova“ 775
2.1. Gimnazija i serafsko kapucinsko sjemenište u Osijeku od 1954. do 1972. 775

2.2. Fakultetsko obrazovanje: filozofska i teološka te dopunska (redovnička) naobrazba u provinciji.....780
2.3. *Generalis ratio studiorum i Decretum de cursibus specialibus*.....784
2.4. Provincijalni odgojni odbor.....788
3. Pastoralno i apostolsko djelovanje u provinciji.....791
3.1. Župni pastoral.....791
3.2. Pučke misije.....799
4. Briga oko liturgijskog i duhovnog života u provinciji..802
4.1. Jačanje osjećaja za važnost liturgije.....802
4.2. Ne može zapaliti tko sam ne gori.....805
Zaključak.....810

POGOVOR.....814

Predgovor

Povod za izdanje ovog Zbornika je 70. rođendan velikoga kancelara i zagrebačkoga nadbiskupa kard. Josipa Bozanića. Naš je slavljenik prije trideset godina zaređen za biskupa koadjutora krčke biskupije (25. lipnja 1989.), a 1997. postao je zagrebački nadbiskup i metropolit i veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Apostolska konstitucija o crkvenim sveučilištima i fakultetima *Veritatis gaudium* pape Franje kaže u čl. 12: „Veliki kancelar predstavlja Svetu Stolicu pri tom sveučilištu ili fakultetu, a njih pri Svetoj Stolici, promiče njihovo očuvanje i napredak te unaprjeđuje njihovo zajedništvo kako s partikularnom tako i s univerzalnom Crkvom." Upravo to zajedništvo možemo iščitati iz gesla na grbu kard. Bozanića „Ut vitam habeant", koje je preuzeto iz Iv 10,10: „Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju." Riječ je o Isusovoj samoobjaviteljskoj riječi u Ivanovu evanđelju. Jasno je od početka evanđelja da je on utjelovljena Božja Riječ. A Isus to neprestance tumači: Ja sam kruh života (6,35); svjetlo svijeta (8,12); vrata ovcama (10,7); pastir dobri (10,11); uskrsnuće i život (11,25); put, istina i život (14,6); pravi trs (15,1). Riječ je o identifikaciji. Želi se dati odgovor gdje čovjek može naći pravo vodstvo (pastir) i pravo zajedništvo (trs). Taj „ja" je predikat. No, Isus je i više od toga. O tome svjedoče i apsolutni izričaji „Ja jesam" u Iv 8,24.28.58; 13,19.

Gdje čovjek može naći pravo vodstvo?

Sliku pastira nalazimo već u Starom zavjetu npr. u 2 Sam 5,2; 7,8; Jr 3,15; Zah 11,17; Ez 34,1-10.12; Ps 100,3; Iz 49,9sl; Pj 2,16. Tako ne začuđuje da se i obećani Mesija prikazuje kao pastir. Gospodin će povjeriti vodstvo samo jednom pastiru. U Ezekielu se poslanik Božji, što je aluzija na kralja Davida,

i sam zove David (usp. Ez 34,24). Mesijansko je vrijeme došlo kad Gospodin kao pastir pase svoje stado (usp. Iz 40,11). Drukčije od najamnika koji napušta stado kad mu prijeti opasnost, Krist je dobri pastir, koji vodi sve ovce i one „koje nisu iz ovog ovčinjaka“, tj. ne Židove (Iv 10,16); Krist je dobri pastir, koji „život svoj polaže za ovce“ (Iv 10,11). Ovce koje slušaju glas božanskoga pastira „neće propasti nikada (Iv 10,28).“ Poslije uskrsnuća Isus je povjerio službu pastira svojim apostolima. Petru reče: „Pasi jaganjce moje … Pasi ovce moje (Iv 21,15sl). U Knjizi Otkrivenja pastir je uspoređen s Jaganjcem. Želi se reći da je u isto vrijeme Krist onaj koji žrtvuje i žrtva: „Jaganjac koji je posred prijestolja *bit će pastir njihov i vodit će ih na izvore voda* života. *I otrt će Bog svaku suzu* s očiju njihovih“ (Otk 7,17).

Kardinalov 70. rođendan slavimo i u velikoj obljetnici 350 godina postojanja Katoličkoga bogoslovnog fakulteta i Sveučilišta u Zagrebu. „Dovoljno je prisjetiti se da je Sveučilište u Zagrebu izraslo iz dugostoljetne tradicije filozofsko-teoloških studija koji su se pod vodstvom zagrebačkih nad/biskupa razvijali još od 13. stoljeća”, kaže *Instrumentum laboris* Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije, br. 233.

Ovim Zbornikom želimo stoga zahvaliti kard. Josipu Bozaniću na tome što ispunjava zadaću naučavanja, posvećivanja i što je pastir koji je došao vjernicima Crkve Božje „da život imaju”.

Na blagdan bl. Alojzija Stepinca 2019. godine

prof. dr. sc. Mario Cifrak
dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu